

Dino's versus oermens

De oermens en de dinosaurus hebben elkaar nooit ontmoet. De eerste mens kwam zo'n 60 miljoen jaar na het uitsterven van de dinosaurussen. Maar het leuke van drama is dat je je fantasie mag gebruiken. Dus in deze les onderzoeken we de oermens en combineren we dat met wat we weten over de dinosauriërs! Klaar voor een trip terug in de tijd? Kom mee, het wordt vast oer-gezellig!

Opdracht: Maak een presentatie waarin dinosaurussen en oermensen samenkomen.

Doelen

- ◆ In deze les brengen we op een fantasierijke wijze historische begrippen bij elkaar die niet bij elkaar passen en sluiten hiermee aan bij kerndoelen 40, 51 en 52.
- ◆ De leerling weet dat je met je mimiek (gezichtsuitdrukking) kunt laten zien hoe de speler zich voelt.
- ◆ De leerling weet dat jabbertalk fantasietaal is. De leerling kan een eenvoudige presentatie maken met jabbertalk en de fantasietaal van klasgenoten begrijpen.
- ◆ De leerling oefent met het leggen van verbanden tussen de opdracht en willekeurig gekozen personages.

Materiaal

Je hebt nodig voor jabbertalk:

Deze werkvorm valt qua materiaal onder dezelfde regels als acteren. Dat betekent dat je naar eigen inzicht materiaal beschikbaar mag stellen en dat de leerlingen gebruik mogen maken van meubels.

Je hebt nodig:

Per leerling:

- pen of potlood
- klein papiertje

Bijzonderheden:

- **Jabbertalk:** De werkvorm is jabbertalk, de tip is om de video in te zetten om een concreet beeld van de werkvorm te creëren.
- **Historisch incorrect:** Maak duidelijk dat dinosaurussen en oermensen volstrekt niet bij elkaar passen (er zit 60 miljoen jaar tussen het uitsterven van dinosaurussen en het ontstaan van de oermens) maar dat we er fantasierijk mee om mogen gaan bij drama.
- **Presentaties begeleiden in groep 3-4:** sidecoach actief ['Het gaat goed', 'Let op elkaar', 'Speel naar de volgende stap'] al na gelang de ondersteuningsbehoefte die je waarneemt. Neem de opdrachtbeschrijvingen erbij om de kinderen concreet te kunnen coachen.
- **Voorbereiden:** Print het laatste blad op A3 formaat uit om de opdracht mee uit te leggen.

De les in fases

Oriënteren

1. Toon het beeldmateriaal van de bouwsteen betekenis en bespreek het kort. Stel vragen als:
 - Wat is deze man aan het doen? [Hij is vis aan het vangen met een puntige stok]
 - Hoeveel oermensen leefden bij elkaar? [20-50 personen. Zo'n groep reisde samen, verzamelde voedsel en werkte samen bij de jacht. Groepen waren klein genoeg om van de natuur te kunnen leven, maar groot genoeg om te overleven tegen roofdieren of gevaren.]
 - Wat zijn de eerste 'gereedschappen'? [De eerste bekende gereedschappen zijn gevonden in Oost-Afrika en zijn steenwerktuigen van meer dan 2,5 miljoen jaar oud (gemaakt door Homo habilis – de "handige mens"). Denk aan: Scherpe stenen om vlees te snijden en hamers om botten open te breken voor merg]
 - Hoe jaagden oermensen? [In groepen. Gebruik van vuur, valkuilen, en met speren, 'slingers', en later pijl en boog. Ze jaagden vooral op zwakke, jonge of oude dieren]
 - Waarmee maakten oermensen grottekeningen? [Houtskool, Rood en geel oker (gemalen gesteente of ijzeroxide), Bloed, vet, klei en speeksel om verf te maken. Penselen van dierenhaar of gewoon vingers. Sommige tekeningen zijn gespoten via een buisje of bot, soms met de mond].
2. Leg de werkwijze uit. Toon het filmpje of herhaal mondeling met de leerlingen de inhoud en de aandachtspunten.
3. Je kunt ook ter illustratie een stukje voordoen.
4. Speel dat je een oermens bent die vuur probeert te maken. Mompel en mopper in jabbertaal, vooral als het niet lukt. Als het wel lukt praat je blij in jabbertaal/oertaal.
5. Bespreek het vormdoel of de vormdoelen. Gebruik wanneer nodig de filmpjes. Herhaal in ieder geval de inhoud en de aandachtspunten. Hang de pictogrammen van de besproken aandachtspunten straks op in het speellokaal.
6. **Opdrachtschrijvingen leskern teamopdrachten.**

Werkblad 1:

- 1: We zijn aan het vissen vangen met speren
- 2: Ineens staat er een Tyrannosaurus rex achter ons.
- 3: We rennen het water in!
- 4: Zo hebben we geleerd om te zwemmen.

Werkblad 2:

- 1: We zijn grottekeningen aan het maken
- 2: De andere mensen komen fruit brengen
- 3: We pakken onze wapens daar komt een Triceratops
- 4: Die eet al ons fruit op!

Werkblad 3:

- 1: We zijn aan het slapen bij het vuur
- 2: We werden wakker door zware voetstappen
- 3: We pakken onze wapens, maar het is een Brachiosaurus en die is lief
- 4: De Brachiosaurus gaat ook bij het vuur slapen.

Werkblad 4:

- 1: We zijn de mammoet aan het uitlaten.
- 2: We horen zware voetstappen, we pakken onze wapens.
- 3: We gooien stenen naar de Spinosaurus, die is gevaarlijk!
- 4: Nu hebben we nu genoeg vlees om te eten, Spinosaurusvlees.

Werkblad 5:

- 1: Het is koud, we maken vuur in de grot.
- 2: We horen zware voetstappen, we pakken onze wapens.
- 3: Maar het was een Stegosaurus, hij gaat in de grot opening liggen.
- 4: Nu hebben we een dino-'deur'.

Onderzoeken

Warming up

1. De groep zit in tweetallen verspreid in het lokaal op de grond.

- **Instructie:** *Je krijgt oermens-opdrachten die je samen uitvoert, doe dat zonder contact te maken met andere tweetallen. Je moet daarbij in oertaal/jabbertaal met elkaar praten.*
- **Voordoën:** kies een leerling uit, zeg dat jullie een steen dragen, beeld dat samen uit en laat die steen op je teen vallen. Praat in jabbertalk tegen het kind: je hebt een zere voet! Vraag applaus voor het kind, de tweetallen mogen gaan staan voor de spelopdrachten.
- **Spelopdrachten:** bessen plukken, vuur maken, graven naar wortels, een speer maken, een hut bouwen.

Geef kinderen steeds even de tijd om iedere spelopdracht uit te spelen.

2. De groep zit in tweetallen in het lokaal op de grond.

Instructie: *Je krijgt spelopdrachten, voer die uit zonder contact te maken met andere tweetallen.*

Spelopdrachten:

- A je bent aan het zitten bij het vuur, B komt eraan en wil dat je een vrucht proeft.
- B je bent een speer aan het maken, A komt eraan en heeft iets uitgevonden.
- A je bent aan het eten, B komt eraan en heeft zich bezeerd
- B je bent aan het slapen, A maakt je wakker en vertelt (in jabbertaal) hoe hij kon ontsnappen aan een gevaarlijke dinosaurus.

Geef kinderen steeds even de tijd om iedere spelopdracht uit te spelen.

Leskern

3. Na deze oefeningen zet je de groep in hoefijzeropstelling.

- **Instructie:** *Toen de eerste mens op aarde kwam was de dinosaurus al 60 miljoen jaar uitgestorven. Maar vandaag brengen we ze samen in een spannend oerverhaal. Want stel je voor dat er grottekeningen worden ontdekt waarin een spannend verhaal te lezen is over een ontmoeting tussen de oermens en de dino! We weten dat niet alle dinosauriërs vleeseters waren maar net zo vriendelijk als bijvoorbeeld koeien. Dan hoeft een ontmoeting niet per se stressvol te zijn!*
- **Voorbeeldblad:** Neem het voorbeeldblad op A3 formaat en laat die zien. Benadruk dat het verhaal in zowel beeld als tekst te zien zijn en dat erbij staat of jullie dino een vleeseter is (stress!) of een planteneter (geen stress). Het icoontje naast het dinohoofd onderaan de pagina betekent dat je iets mag verzinnen zonder daarbij geweld uit te beelden.
- **Presentaties begeleiden in groep 3-4:** sidecoach actief ['Het gaat goed', 'Let op elkaar', 'Speel naar de volgende stap'] al na gelang de ondersteuningsbehoefte die je waarneemt. Neem de opdrachtbeschrijvingen van de vorige pagina erbij om de kinderen concreet te kunnen coachen.

4. Deel de opdrachten uit (zie bijlage) en bespreek kort de aandachtspunten.
5. Laat ze ongeveer 8 minuten oefenen.

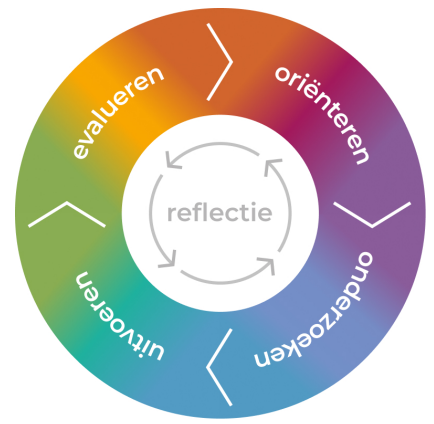
Uitvoeren en evalueren

1. De leerlingen spelen hun opdracht voor de klas uit. Laat na iedere presentatie applaudisseren.
2. Bespreek iedere presentatie direct na de uitvoering. Vragen die je kunt stellen:

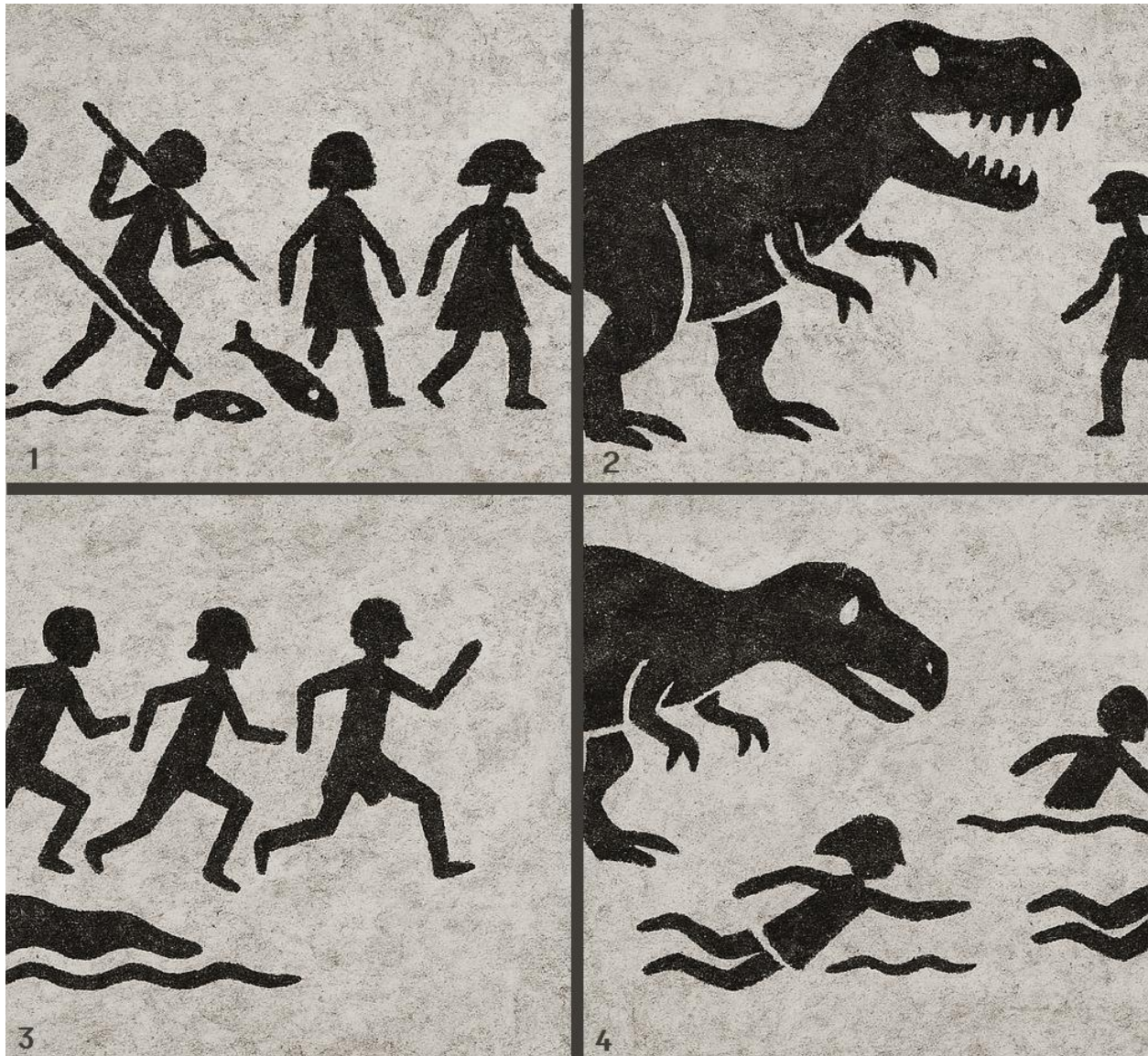
- ◆ Wat voor soort dino was dit?
Is het een vleeseter of een planteneter?
Wat gebeurde er in hun verhaal?
- ◆ Kun je aangeven wat de speler voelt? Waaraan zie je dat?
Kun je een karaktertrek herkennen in de gezichtsuitdrukking? Waaraan zie je dat?
- ◆ Wat was sterk gejabberd? Heeft dat te maken met het aandachtspunten pictogram? Licht eens toe.
Wat is nog meer belangrijk bij jabberen?
- ◆ Is jouw rol (je wie) gebruikt in de presentatie? Zo ja: ben je daar tevreden over?
Welke rollen vond je eerst ongeschikt (of raar) maar bleken toch in de opdracht te passen?
Hoe kwam je op het idee voor jouw rol?

Spelen met lesfases en lesdoel

- De lesbeschrijving is een richtlijn, geen keurslijf. Voel je vrij de vormdoelen naar eigen inzicht aan te passen.
- Is het doel van een bouwsteen al bekend, dan is een korte mondelinge herhaling voldoende.
- Is het aantal leerdoelen te groot? Beperk dan het aantal vormdoelen (pictogrammen).

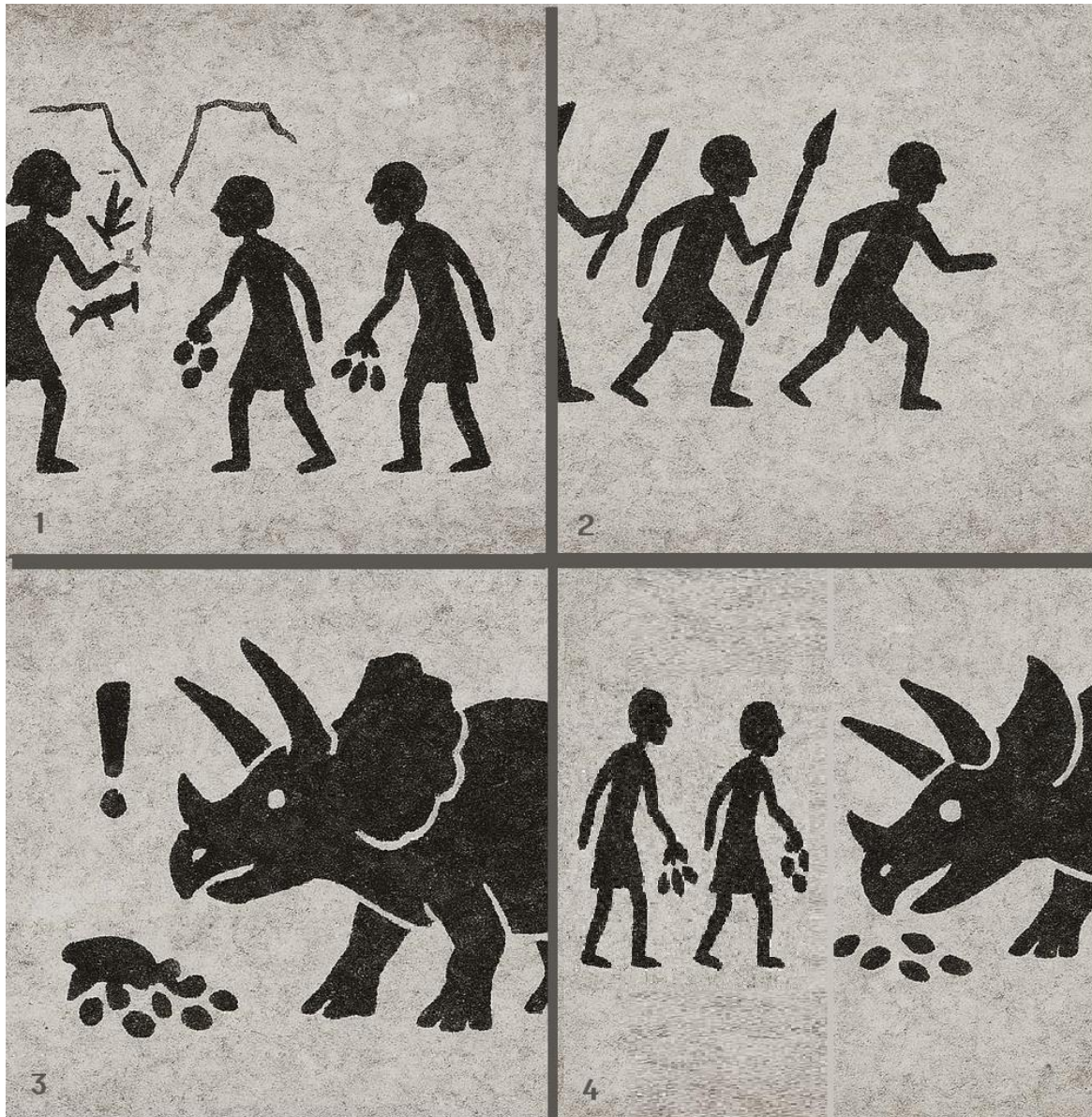
1: Dino's Vs Oermens!

- 1: We zijn aan het vissen vangen met speren
- 2: Ineens staat er een Tyrannosaurus rex achter ons.
- 3: We rennen het water in!
- 4: Zo hebben we geleerd om te zwemmen.

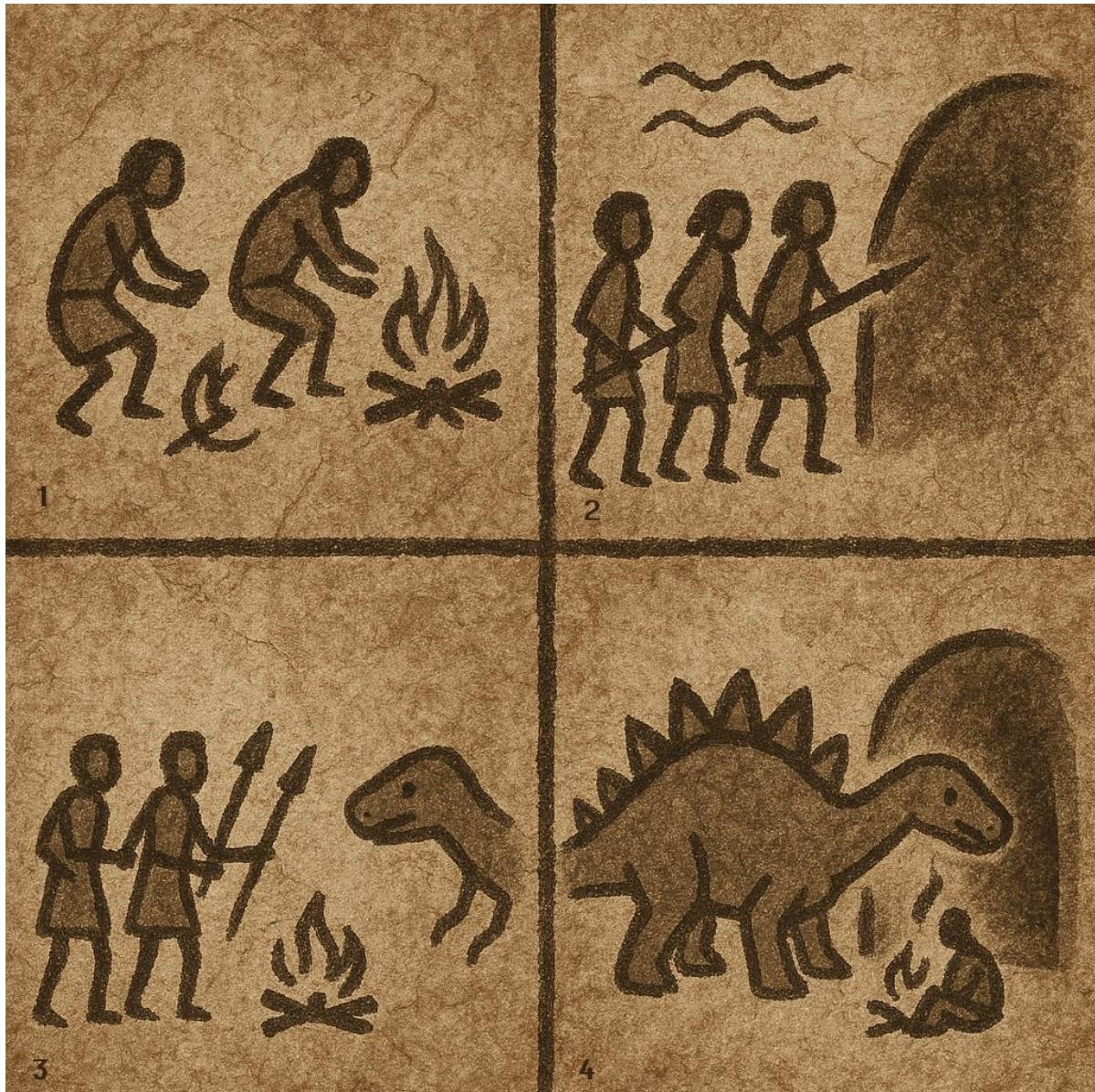
2: Dino's Vs Oermens!

- 1: We zijn grottekeningen aan het maken
- 2: De andere mensen komen fruit brengen
- 3: We pakken onze wapens daar komt een Triceratops
- 4: Die eet al ons fruit op!

3: Dino's Vs Oermens!

- 1: We zijn aan het slapen bij het vuur
- 2: We werden wakker door zware voetstappen
- 3: We pakken onze wapens, maar het is een Brachiosaurus en die is lief
- 4: De Brachiosaurus gaat ook bij het vuur slapen.

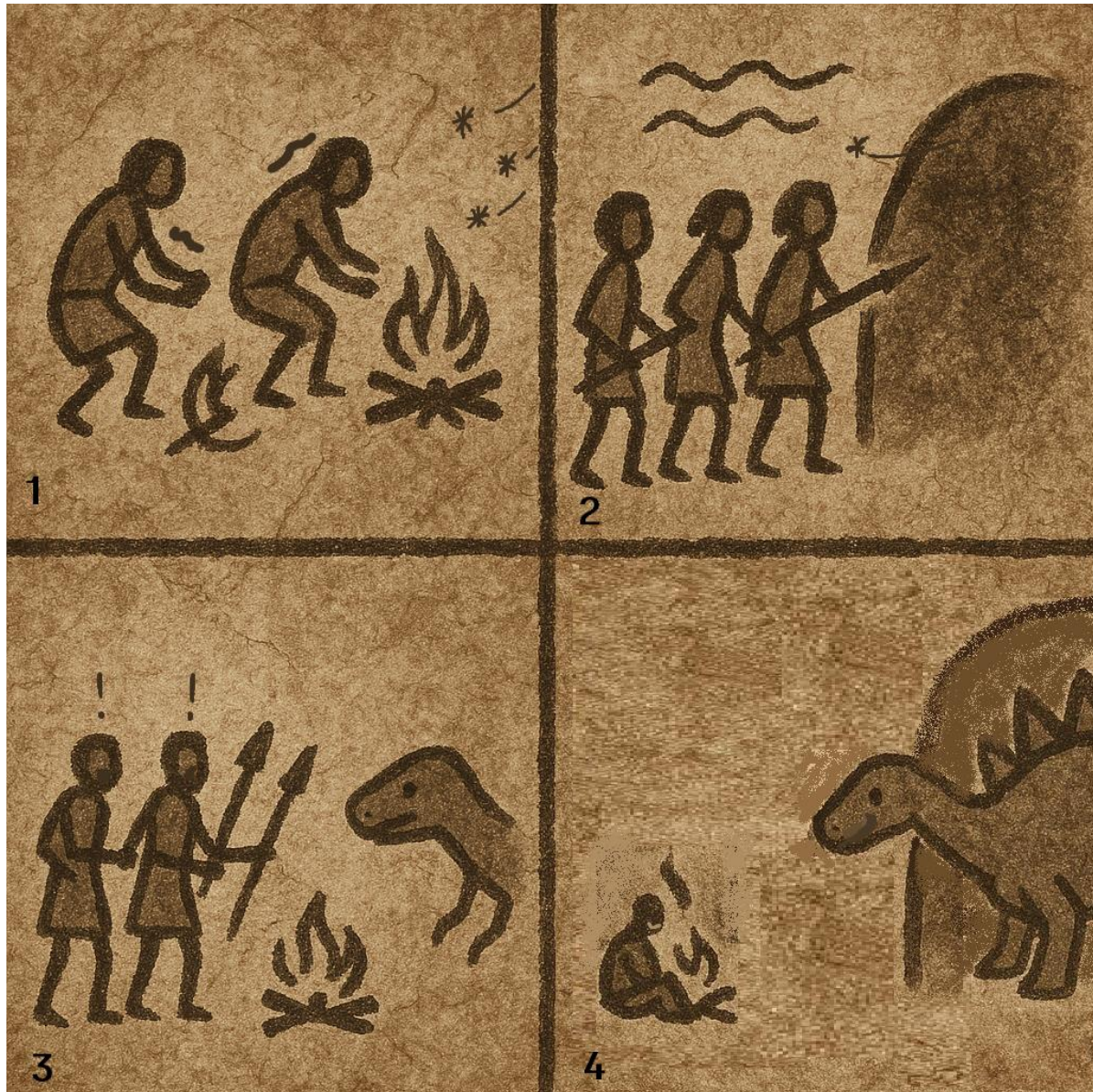
4: Dino's Vs Oermens!

- 1: We zijn de mammoet aan het uitlaten.
- 2: We horen zware voetstappen, we pakken onze wapens.
- 3: We gooien stenen naar de Spinosaurus, die is gevaarlijk!
- 4: Nu hebben we nu genoeg vlees om te eten, Spinosaurusvlees.

5: Dino's Vs Oermens!

- 1: Het is koud, we maken vuur in de grot.
- 2: We horen zware voetstappen, we pakken onze wapens.
- 3: Maar het was een Stegosaurus, hij gaat in de grot opening liggen.
- 4: Nu hebben we een dino-'deur'.

A3-formaat uitlegvel: Dino's Vs Oermens!

- 1: We zijn fruit aan het plukken,
- 2: Er komt een Velociraptor, die gromt heel hard,
- 3: De baby huult heel hard, de Velociraptor schrikt
- 4: De Velociraptor rent weg.

